

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The development of the Proto-Indo-European syllabic liquids in Greek

Beek, L.C. van

Citation

Beek, L. C. van. (2013, December 17). *The development of the Proto-Indo-European syllabic liquids in Greek*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/22881>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/22881>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/22881> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Beek, Lucien van

Title: The development of the Proto-Indo-European syllabic liquids in Greek

Issue Date: 2013-12-17

Samenvatting in het Nederlands

De ontwikkeling van de Proto-Indo-Europese vocalische liquidae in het Grieks

Het Oud-Grieks werd gesproken in een groot aantal verschillende dialecten, en is zowel bekend uit literaire bronnen als uit inscripties. In geen enkele bron vinden we direct geschreven bewijs voor de klanken *r* en *l* (de vocalische liquidae), maar het is bekend dat een ouder gemeenschappelijk voorstadium van deze dialecten, het Proto-Grieks, deze klanken nog wel moet hebben gehad. Dit proefschrift bevat een reconstructie van de ontwikkeling van de uit het Proto-Indo-Europees geërfde vocalische liquidae in alle alfabetische dialecten (vanaf ongeveer 800 v. Chr.) en in het Myceens (ongeveer 1400-1200 v. Chr.). De nadruk ligt op twee vragen: hoe luidde de precieze klankwettige ontwikkeling (vocalisatie) van *r* en *l*? En wanneer vond deze vocalisatie plaats?

Bij de vocalisatie van *r* en *l* vond vocaalanaptyxe plaats. In een aantal omgevingen werd deze anaptyxe reeds in het Proto-Grieks gefonologiseerd: zo ontwikkelen **r*, **l* zich tot *ar*, *al* voor een halfvocaal of voor een laryngaal plus vocaal. Deze omgevingen worden in hoofdstuk 1 besproken en blijven in de rest van het boek buiten beschouwing. In de overblijvende omgevingen zijn er per dialect twee belangrijke vragen. Ten eerste, was de kleur van de anaptyctische vocaal *a* dan wel *o*? Ten tweede, kwam de anaptyctische vocaal vóór, dan wel na de liquida te staan? Er zijn dus vier mogelijke uitkomsten: *ar*, *or*, *ra*, en *ro*. Voorafgaand onderzoek richtte zich vooral op de dialectale vocaalkleur en de mogelijke conditioneringen daarvan, terwijl de regelmatige plaats van de anaptyctische vocaal minder aandacht kreeg. Daarbij wordt vaak aangenomen dat de vocaal regelmatig ná de liquida kwam te liggen (*ra*, *ro*), en dat in een aantal tegenvoorbeelden (met *ar*, *or*) metathese is opgetreden.

In dit boek ligt de nadruk juist op de vraag naar de regelmatige plaats van de vocaal. In hoofdstuk 2 wordt beweerd dat de anaptyctische vocaal in het Myceens, dat regelmatige *o*-kleuring had, in ieder geval niet ná de *r* kwam te liggen. Het is mogelijk dat *r* nog bewaard is gebleven in het Myceens, alhoewel er in het Lineair B geen distinctieve spelling was voor *r* ten opzichte van *or*. In hoofdstuk 3 wordt het bewijs uit de meeste alfabetische dialecten besproken. De belangrijkste nieuwe conclusie is dat in het dialect van Kreta geen metathese van *ra* tot *ar* plaatsvond, maar dat de regelmatige uitkomst van **r* hier *ar* of *or* was. Aan de andere kant was de uitkomst in de Aeolische dialecten *ro*. Hieruit volgt als eerste belangrijke conclusie dat niet alleen de kleur, maar ook de plaats van de anaptyctische vocaal per dialect verschillend was.

De hoofdstukken 4 tot en met 9, die de kern van het proefschrift vormen, hebben betrekking op het bewijs voor **r* uit het Ionisch en Attisch. In tegenstelling tot de *communis opinio* beweer ik dat de klankwettige uitkomst van **r* in deze dialecten *ar* was, niet *ra*. De belangrijkste innovatieve gedachte is dat het Episch Grieks een eigen, klankwettige ontwikkeling van **r* had, die te onderscheiden is van de klankwettige ontwikkeling tot *ar* in het gesproken Ionisch en Attisch. Dit stelt ons in staat om aan te nemen dat de vormen met *ra* een specifiek epische uitkomst van **r* laten zien. Voorts wordt bewijs aangevoerd voor een geconditioneerde ontwikkeling, in het Episch Grieks, van **r* tot *ro* na een labiale consonant. Dit nieuwe scenario stelt ons in staat om verschillende metrische problemen in Homerus, zoals het ontstaan van de *muta cum liquida* licentie, beter te begrijpen. Verder werpt het een nieuw licht op de relatieve chronologie van de Griekse klankwetten: in hoofdstuk 11 wordt beargumenteerd dat de vocalisatie van **r* in het Ionisch-Attisch gedateerd moet worden na het verlies van initiële *yod*, dus op zijn vroegst aan het eind van de Myceense periode.

De ontwikkeling van **l̥* wordt behandeld in hoofdstuk 10. Het bewijs voor deze ontwikkeling blijkt in veel dialecten te summier te zijn om duidelijke conclusies te trekken – zelfs in het Ionisch-Attisch, waar het meest waarschijnlijke scenario lijkt te zijn dat de klankwettige uitkomst *la* was. In dat geval was de ontwikkeling van **r̥* niet dezelfde als die van **l̥*.

Naast de reconstructie van de klankwettige ontwikkeling van **r̥* en **l̥* geeft dit proefschrift ook nieuwe etymologieën voor belangrijke Griekse woorden als *kalós* ‘mooi’, *stratós* ‘leger’, *euné* ‘bed’, en *kraterós* ‘onstuimig, gewelddadig’. De conclusies ervan zijn echter niet alleen van belang voor de historische fonologie van het Grieks en voor de reconstructie van het Proto-Indo-Europees, maar ook voor de Homerusfilologie. Als het hier voorgestelde scenario voor de vocalisatie van **r̥* correct is, dan blijken de vormen met *ro* als uitkomst van **r̥* niet uit een Aeolisch dialect, maar binnen het Episch Grieks zelf verklaard te moeten worden. Zo verdwijnt een belangrijke categorie van vormen die traditioneel als Aeolismen werden gezien.